

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Sağlık Bakanı Sayın Ahmet DEMİRCAN tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

M. Rıza YALÇINKAYA
Bartın Milletvekili

Seçim bölgem Bartın'ın Amasra ilçesinde yapılmak istenen HEMA termik santrali için hazırlanan ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 10.10.2016 tarihinde onaylanan "Hema Termik Santrali 2x (660 Mwe-669,4 MWm-1.466 Mt) ve Kül Depolama Sahası Projesi" ile ilgili ÇED Raporu ve raporun olumlu kararının iptali için Zonguldak İdare Mahkemesi'nde açılan davanın Teknik Bilirkişi Raporu'nda, Bartın halkının içme suyu kaynağının olduğu havzaya ilişkin son derece vahim iddialar yer almaktadır.

2014 yılında hazırlanan Hema Termik Santrali ve Kül Depolama Sahası Projesi Nihai ÇED Raporu'nun 82. sayfasında yer alan **"Hidrojeolojik Özellikler (Yeraltı su seviyeleri, halen mevcut her türlü keson, derin, artezyen vb. kuyu lokasyonlarının yer ve kotları ile geçilen litolojik özellikleri gösterilerek, jeomekanik özellikleri ile birlikte kütleli geçirgenlik değerleri, emniyetli çekim değerleri, suyun fiziksel ve kimyasal özellikleri; yeraltı suyunun mevcut ve planlanan kullanımı)"** başlığı, İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Arı Teknokent bünyesinde kurulmuş olan bir Ar-Ge şirketi olan ENVİS Çevre ve Enerji Sistemleri Araştırma Geliştirme Ltd Şti tarafından hazırlanan "Amasra'nın Güneybatısının Jeolojik ve Hidrojeolojik Özellikleri, Hema Termik Santral Sahası ve Çevresi İnceleme Raporu ve Kurulması Planlanan Termik Santrallerin Yüzeysel ve Yeraltı Su Kaynaklarına olası Çevresel Etkilerinin İncelenmesi ve Amasra-Görmü (Çapak Koyu) Santral Yeri için Hidrojeolojik Yapının İncelenmesi Raporu isimli raporlardan derlenmiş, ÇED Raporu'na da bu raporlar eklenmiştir.

Buna göre, **proje sahası ve yakın çevresindeki hidrojeolojik durumun belirlenmesi için Doç. Dr. Tolga YALÇIN tarafından Amasra-Kazpınar arasındaki bölgede 4 adedi çeşitli derinliklerdeki su kuyusu, 12 adedi kaynak ve kaynağa bağlı çeşme, 3 adedi yüzey suyu (dere) ile firmaya ait havalandırma kuyusundan sızan sudan ve ilçede kullanılan şehir şebeke suyundan (ilçeye yaklaşık 30 km uzaklıktaki Ulupınar kaynağı) örnekler alınmış ve bu örnekler üzerinde çeşitli analizler yapılmıştır.**

ÇED Raporu'nda **"Suların kimyasal özellikleri"** başlığı altında; suların kimyasal özelliklerinin belirginleşmesinde su-kayaç etkileşiminin gerçekleştiği örnekleri ayırtlayabilmek için Gibbs (1970) tarafından önerilen bir diyagram kullanıldığı ifade edilmiştir. Bu başlıkta, HEMA tarafından işletme kuyusu olarak çalışan kuyuda (HSK1), HEMA Havalandırma kuyusundan sızan su (HEMA 2) ve Bartın'ın içme suyu olarak temin edilen kaynaklardan olan Kaman Köyü kuyusundan (13) metreküp/debide örnekler alınmış, bu örnekler üzerinde çeşitli analizler yapılmış ve şu değerlendirme yapılmıştır:

28782

“Bu diyagramda, suyu basınçlı çatlaklı andezit akiferinden alan HSK1, HEMA2 ve 13 no.lu Kaman içme suyu kuyusu su örneklerinin kimyasal özelliklerinin kayaçla olan uzun süreli etkileşimi sonucu geliştiğini, analizi yapılan diğer tüm suların (Kavşak Suyu, tüm dere suları, Ulupınar kaynak suyu, Paşa Pınarı, sığ ve geniş çaplı keson kuyuları) ise yağmur suyu etkisinde kimyasal özelliklerinin geliştiği ve bu suların kayaçlar içerisindeki dolaşımlarının kayaçla reaksiyona girecek kadar uzun olmadığı görülmektedir. HSK1, HEMA2 ve 13 no.lu su örneklerinin yüksek elektrik iletkenliği (EC) değerlerinin yanı sıra, pH açısından bazik karakterde sulardır. Hidrojeolojik olarak aynı akiferden geldiği anlaşılan bu suların kimyasal açıdan da aynı akiferin suları olduğu görülmektedir. Kavşak Suyu’nun akiferinin ise tamamen ayrı olduğu, bu suyun çok kısa bir dolaşım ile neredeyse yağış suyu karakterinde olduğu açıktır. Yağışlı dönemlerde Kavşak Suyu kaptajında suyun bulanık olması, bu kaynağın yağış sularından anında etkilendiğinin diğer bir göstergesidir.”

Yine aynı başlığın devamında, “HSK1, HEMA2 ve 13 no.lu su örnekleri Arsenik (As), Bor (B), Lityum (Li), Nikel (Ni), Kurşun (Pb) ve Silisyum (Si) açısından diğer su örneklerine göre daha zengin olup, bu minör elementler volkanik bir kökene işaret ederler. Bu suların çatlaklı andezit akiferinden geldiği göz önüne alındığında bu beklenen bir sonuçtur.” ifadelerine yer verilerek, **KAMAN KÖYÜ İÇME SUYUNDA ARSENİK BULUNDUĞUNA DAİR SON DERECE VAHİM BİR İDDİADA BULUNULMAKTADIR.** Raporda bu iddia, “Analizi yapılan sularda HSK1 ve HEMA2 örneklerinde As konsantrasyonlarının içme sularında izin verilen değer olan 10 ppb (µg/l) biraz üzerinde olduğu görülmektedir. HSK1 için As konsantrasyonu 10,3 ppb, HEMA2 için As konsantrasyonu ise 12,5 ppb’dir. 13 no.lu su örneğinin As konsantrasyonu ise 7,8 ppb’dir. Yeraltı su çekimi yapılan HSK1 ve 13 no.lu (Kaman Köyü içme suyu kuyusu) kuyularında kritik olan As konsantrasyonunun periyodik olarak incelenmesinde ve 10 ppb üzerine çıktığı durumlarda ise içme suyu olarak kullanılmasının yasaklanmasında fayda bulunmaktadır. Kaman Köyü içme suyu kuyusu As konsantrasyonu, Kavşak Suyu’ndan 6,5 kat ve şehir şebeke suyundan 7,8 kat fazladır. Tek dönem kimyasal analiz sonucu ile suların içilebilirliği konusunda karar vermek yerine, mevsimsel olarak analizler yapılarak bir karara varmak gerekir. Eğer bu kuyularda As konsantrasyonları içme suyu olarak kullanımını etkileyecekse, bunları koruma altına alma gereği de ortadan kalkabilir” değerlendirmesi yapılarak ifade edilmekte ve sonuç olarak HSK 1, HEMA 2 ve 13 nolu su örnekleri gerek kimyasal-fiziksel gerekse hidrojeolojik-hidrolik diğer tüm sulardan AYRI karakterde olduğu ifade edilmektedir.

Bartın ili Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından hazırlanan “2016 Yılı Çevre Durum Raporu’nda ise Bartın Belediyesi Su İşleri Müdürlüğü’nden verilen bilgiler ışığında; Bartın’da 2016 yılında evsel amaçlı 2.307.356 metreküp sanayi amaçlı da 140.155 metreküp suyun tüketildiği, aynı yıl belediye tarafından temin edilen içme ve kullanma suyunun yaklaşık yüzde 51’inin Ulupınar-Bahçecik kaynağından, yüzde 37’sinin keson kuyularından, yüzde 9’u sondajlardan ve yüzde 3’ü de Kavşak İçme Suyu membasından elde edildiği belirtilmektedir. Aynı raporda, yer altı kaynaklarından gelen suyun 160.000 metreküp kadarının **kavşak içme suyu** olduğu ifade edilmektedir. İçme suyu temin edilen kaynağın **Kaman köyü kavşak suyu membası ve SONDAJİ** olduğu belirtilmektedir.

HEMA Termik Santrali ve Kül Depolama Sahası Projesi’nin ÇED Raporu iptal davası için Zonguldak İdare Mahkemesi tarafından açılan 2016/2111 esas nolu davanın Teknik Bilirkişi Raporu’nda da davaya konu **“Kavşak suyunun Bartın Belediyesi içme-kullanma suyu şebekesinin bir parçası olmadığı, bu suyun şehir içindeki sebiller nitelikli çeşmeler ile**

28782

ücretsiz olarak toplumun kullanımına sunulan bir içme suyu olduğunun anlaşıldığı, yazılı kaynaklardan edinilen bilgilere göre, Kavşak suyunun herhangi bir arıtım ve/vaya kontrol uygulanmaksızın kullanıma sunulduğu, bu durumun temel su güvenliği ilkeleriyle bağdaşmadığı, nitekim İTÜ-ENVİS tarafından gerçekleştirilen bir çalışma kapsamında bu suyun TS-266 no'lu Tüketim Amaçlı Sular Standardı ölçütleri açısından içme suyu olarak kullanmaya uygun olmadığını gösterdiği tespit edildiği ifade edilmektedir. Yine aynı bilirkişi raporunda, yine "HEMA Elektrik Üretim A.Ş. Tarafından Yapılması Planlanan Hema Termik Santrali (2x660 MWE, 669.4 MWM, 1466 MWT) ve İlişkili Tesislerin (Kül-Alçı Taşı Depolama Sahası, Kazı Fazlası Depolama Sahası, Lavvar Tesisi ve Pasa Depolama Alanları) Yeraltısuyu Üzerindeki Olası Etkilerinin Değerlendirilmesi" konulu hazırlanan raporun 64. Sayfasında (Madde 22); "Kavşak Suyu ve Selen Su Kaptajlarının beslendiği alanların Hema Kazpınarı kuyusu ve çevresindeki Kazı Fazlası Depolama Alanından daha yüksek ve toplama alanları açısından ilişkisiz kesimlerde yer aldığı, bu alanlarda gerçekleştirilecek herhangi bir faaliyetin akış yukarıda yer alan söz konusu kaptaj beslenim alanlarına ulaşmasının mümkün olmadığı", Raporun 64. Sayfasında (Madde 28, 29, 30, 31); "İTÜ ENVİS çalışmasına göre davaya konu tüm su noktalarında doğrudan tüketime sunulmalarına izin vermeyecek düzeyde doğal kirlenme olduğundan, içme suyu kalitesi açısından kullanıma uygunluğu tartışması bu sular için öncelikle bir su kalitesi incelemesi yaptırılmasının uygun olacağının değerlendirildiği, inceleme alanında Hema tarafından gerçekleştirilmiş kömür rezerv belirleme ve su temini amaçlı sondajların mevcut yer altı sularını kurutması ya da akış yönünü değiştirmesinin teknik olarak mümkün görünmediği, gerek Kavşak Suyu, gerek Selen Su Kaptajları ile Kaman Köyü Su Kuyusunun, Kazı Fazlası Malzeme Depolama Alanı ile hidrojeolojik bir bağlantısının mevcut olmadığı" ifade edilmiştir.

Bartın'ın Amasra ilçesinde yapılması planlanan ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın olumlu bulunduğu Hema Termik Santrali ile Kül Depolama Sahası'nın ÇED Raporu'ndaki koordinatları incelendiğinde şu hali ile kazı fazlası malzeme ve depolama alanı olarak belirlenen yerler; Bartın Kavşak suyu kaynak grubu, selen su kaynağı ile Kaman Köyü içme suyu kuyusu yer altı suyu rezervi alanı içindedir ve 1. Derece koruma altındadır.

Bütün bu bilgi ve veriler ışığında;

1. Bartın ilinin içme suyunu karşılayan ve Kavşak suyu havzasında bulunan Kaman Köyü içme suyunda Arsenik bulunduğuna dair vahim iddia doğru mudur?
2. Kaman Köyü kuyusu içme suyunda bakanlığınızın ilgili birimleri tarafından en son ne zaman tahlil ya da tahliller yaptırılmıştır? Bu tahlillerin sonucu ne olmuştur?
3. İTÜ ENVİS Çevre ve Enerji Sistemleri Araştırma Geliştirme Ltd Şti tarafından hazırlanmış olan raporda yer alan iddiaların, firmanın ÇED Raporu'na girmesinin ardından, bu raporda yer alan iddialar doğrultusunda bakanlığınız ya da bakanlığınızın ilgili birimleri tarafından yörede bir araştırma yapılmış mıdır? Yapılmış ise sonuçları nelerdir? Yapılmamış ise halk sağlığını yakından ilgilendiren vahim iddialara rağmen bunun gerekçesi nedir?

28782

4. Eğer İTÜ-ENVİS'in iddiaları gerçeği yansıtmıyor ise, halk sağlığını çok yakından ilgilendiren, ÇED Raporu ve yine akademisyenlerden oluşan Teknik Bilirkişi Raporu'na da giren böylesine vahim bir konunun gerçeği yansıtmadığına dair Bakanlığınız tarafından kamuoyunu rahatlatacak bir açıklama yapılmamış olmasının gerekçesi nedir?
5. Firmanın kurmak istediği santral ve ilgili tesislerinin su havzasının bulunduğu bölgeye sınır (hatta bir bölümü içinde) olduğu da dikkate alındığında, firmanın bu bölgeyi ele geçirerek, bu sahayı kuracağı termik santralin kül deposu yapabilmek ve su kaynaklarını santral için değerlendirebilmek amacıyla suyun zehirli olduğuna dair akademisyenlere raporlar hazırlattığı iddiası doğru mudur? Bakanlığınıza bu yönde bir bilgi, belge, ihbar vb. ulaşmış mıdır?
6. HEMA'nın kurmak istediği termik santral için hazırlanan ÇED Raporu'na dair Bartın İl Sağlık Müdürlüğü'nün vermiş olduğu resmi görüş içerisinde, önceki yıllarda da kamuoyuna yansıyan ve özellikle halkın içme suyunu oluşturan Kavşak suyu havzasında bu firmanın açtığı kuyu ve galerilerin yer altı sularına vereceği zararlar belirtilmemiştir? Bu husus, verilen resmi görüşte neden dikkate alınmamıştır?
7. Firmanın kömür rezerv belirleme ve su temini amaçlı sondajlarının, halkın kullandığı içme suyuna etkileri konusunda Bartın İl Sağlık Müdürlüğü'nün yaptığı bir çalışma var mıdır? Var ise bu çalışmaların içeriği nedir? Bu yönde yapılan bir çalışma bulunmuyor ise yukarıda da ifade edilen raporlar ve değerlendirmeler ışığında, halk sağlığı açısından yeni bir inceleme/araştırma yapılacak mıdır?